

Biblická hodina 24. marec 2022

– zhrnutie výkladu Slova Božieho –

Text zo Starého zákona: 2Sam 1,17-27 - Dávidov žalospev

¹⁷ Dávid zaspieval nad Šaulom a Jonatánom žalospev. ¹⁸ Júdovcom prikázal, aby sa ho naučili ako Pieseň o luku. Je napísaný v Knihe úprimného: ¹⁹ „Tvoj výkvet, Izrael, pobitý leží na tvojich výšinách! Ako len popadali hrdinovia! ²⁰ Nehovorte o tom v Gate, nehlásajte to v uliciach Aškalónu, nech sa netešia dcéry Filištíncov, nech nejasajú dcéry neobrezancov. ²¹ Vrchy Gilbóy, nech vás nezvlaží rosa ani dážď, polia nech nevydávajú obetné dary, lebo tam sa skropil štít hrdinov, Šaulov štít, pomazaný nie olejom, ²² lež krvou pobitých, tukom hrdinov. Jonatánov luk nikdy neminul cieľ, Šaul svoj meč nikdy netasil naprázdno. ²³ Šaul a Jonatán, vzácní a drahí v živote, ani smrť ich nemohla rozdeliť. Rýchlejší boli než orly, udatnejší ako levy. ²⁴ Dcéry Izraela, oplakávajte Šaula! On vás odieval do purpuru a skvostu, zlatými šperkami šaty vám zdobieval. ²⁵ Ako popadali hrdinovia v boji! Na tvojich výšinách bol Jonatán zabitý! ²⁶ Žiaľ ma tiesni za tebou, brat môj Jonatán! Bol si mi nadovšetko milý, jedinečná bola tvoja láska, väčšia ako láska žien. ²⁷ Ako len popadali hrdinovia! Zbrane vyšli nazmar!“

Milí Bratia a milé Sestry,

Medzitým, čo Dávid a jeho družina bojovali s amálekovcami, aby vyslobodili svojich najbližších, došlo k bitke s Filištíncami, kde izraelské vojsko utrpelo porážku a zomrel i kráľ Šaul. Správu o smrti Šaula prináša Dávidovi zrovna jeden amálekovec, ktorý svojou lžou si chce získať odmenu u Dávida, ale dopadne práve opačne, zaplatí životom za to, že podľa jeho slov – čo nebola pravda – on sám zabil kráľa. Dávid dáva najavo, že pre neho bol a zostal Šaul i naďalej Hospodinovým pomazaným. Nie pre jeho osobu, ale pre Hospodina mal na neho ohľad.

Teraz však nastala chvíľa v živote Dávida, keď ho už Šaul viacej neprenasledoval. Kráľ so svojimi synmi padol v boji na pohorí Gilboa. Svoj život, aj brojenie proti Dávidovi dokončil, zároveň to bolo aj víťazstvo Filištíncov nad Izraelom. Mysleli by sme si, že Dávidovi sa konečne uľavilo – on však to prežíva úplne inak. Presne tak, ako aj predchádzajúce Šaulove výpravy proti nemu či jeho pokusy zabiť ho. Aj teraz v ňom vidí Hospodinovho pomazaného, preto ho nesúdi a nehodnotí, ale trúchli nad stratou Šaula i Jonatána. Tento žalospev je toho krásnym dokladom.

Dávid sa tu správa ako Boží vyvolený – ako (nastávajúci) kráľ ľudu Izraela. I keď má jeho žiaľ aj osobnú rovinu, predsa sa tu prejavuje predovšetkým ako človek Bohom poverený byť na čele ľudu. A tak tento žalospev ako aj v ňom opisovaná strata sa týka celého ľudu – majú sa s ním teda stotožniť. Nakoľko Šaul a Jonatán boli už aj svojím postavením Boží bojovníci, ich hrdinstvo má byť príkladom pre všetkých, ktorí sa učia za Hospodina bojovať – to je význam toho, že tento žalospev sa majú naučiť ako pieseň luku. Kniha Úprimného bola zrejme nejaká zbierka podobných piesní, ktorá sa pre nás nezachovala.

Dávid nehovorí o Šaulových temných stránkach – nakoľko na neho hľadá ako na Hospodinovho pomazaného, má na zreteli všetky jeho hrdinstvá. A vieme, že z ľudského, politického hľadiska bol Šaul skutočne zdatný a bystrý, mal dobrú stratégiu a bojoval hrdinsky a statočne – až na to, že po dobrom začiatku, neskôr už Boha neposlúchal. Dávid však hľadá na neho stále ako na pomazaného. Tiež sa k tomu pridáva jeho úzke priateľstvo s Jonatánom, ktorého strata mu spôsobila veľkú bolesť. Vyhyba sa však súkromným emocionálnym prejavom – dáva poctu prvému kráľovi izraelského ľudu. Je to príklad taký, ktorý by sme sa mali naučiť. Vidieť aj za nedokonalosťou človeka dokonalého Boha. Vážiť a ceniť si všetko, čo jeho prostredníctvom Boh dal.

Dávid úprimne trúchli, neprejavuje sa v jeho bolesti žiadna skrytá radosť, či úľava. Ale ani nič pokrytecké, že by ho vychvaľoval za niečo, čo nie je pravda. „*Výkvet Izraela*“, „*ako len popadali hrdinovia!*“ Nech sa z toho netešia ich nepriatelia, nech neznamená táto strata radosť pre filistíncov. Asi máme aj sami takú skúsenosť, že o smútok sa treba podeliť iba s takými, ktorí to s nami spolu prežívajú, netreba však zdieľať s tými, ktorým to spôsobuje radosť. Šaulov štít – označený krvou – hlása jeho smrť, Jonatánov luk a Šaulov meč – ich významné zbrane – účinne bojovali a prinášali im víťazstvá. Avšak, podobne tomu, kedy dcéry izraelské oslavovali tieto víťazstvá, teraz ich nech oplakávajú. *Rýchlejší boli než orly, udatnejší ako levy*. Ale ich udatnosť a rýchlosť ukončila smrť. Však ich spolupatričnosť sa prejavila aj vo smrti.

Vieme, že čo sa týka prístupu k Dávidovi, bol medzi nimi rozdiel, čo aj Jonatán veľmi ťažko znášal a trvalo to istý čas, kým tento fakt uznal a sa presvedčil o tom, že to tak je. Ale okrem toho ich spájala hlboká láska, však Šaul sa zveril svojimi plánmi Jonatánovi (1Sam 20,2), Jonatán sa zas neotočil chrbtom otcovi ani vtedy, keď nezdieľal jeho názor a postoj. Tento žalospev má osobný tón vtedy, keď Dávid, ktorého Jonatán vyznamenal svojím priateľstvom, na túto lásku spomína ako priateľ, ktorý dobre vie, akú oporu, i duchovnú, mu v ňom dal Hospodin. „*Žiaľ ma tiesni za tebou, brat môj Jonatán! Bol si mi nadovšetko milý, jedinečná bola tvoja láska, väčšia ako láska žien*“.

Bratia a Sestry, okrem tohto výnimočného, hlbokého a príkladného priateľstva sa tu nachádza ešte jedna veľká téma. Ako trúchlime, ako prežívame stratu milej osoby a odchod človeka, ktorý nám znepríjemnil život? Ako vyjadrujeme svoje city a pocity a aké ich vôbec máme? Odovzdáme sa osobnej nálade, alebo vieme sa držať na uzde? Či vieme uznať to čo bolo dobré, hodnotné v živote človeka, ktorý nám znepríjemňoval život? Uvedomujeme si, že súci v Božích rukách, mohol konať to a toľko, čo mu bolo dovolené? Na druhej strane, či poznáme správnu mieru toho, ako niekoho chváliť a vyzdvihnúť, čo v ňom bolo vzácne? Dávid toto všetko prežíva veľmi osobne, úprimne, bez pretvácky – a hlavne v Hospodinovej prítomnosti. Dnes by sme povedali, že sa zachoval ako štátnik. Určite teda sa zachoval ako ďalší pomazaný kráľ Izraela, ktorý prijíma všetko z Hospodinových rúk a v pravom čase.

Text z Nového zákona: Mt 22,34-40 Veľké prikázanie

³⁴ Keď farizeji počuli, že umlčal saducejom, zišli sa ³⁵ a jeden z nich, znalec Zákona, sa spýtal, aby ho skúšal: ³⁶ „Učiteľ, ktoré je najväčšie prikázanie v Zákone?“ ³⁷ A on mu odpovedal: „Milovať budeš Pána, svojho Boha, celým svojím srdcom a celou svojou dušou a celou svojou myslou. ³⁸ To je veľké a prvé prikázanie. ³⁹ Druhé je mu podobné: Milovať budeš svojho bližneho ako seba samého. ⁴⁰ Na týchto dvoch prikázaniach spočíva celý Zákon i Proroci.“

Milí Bratia a milé Sestry,

K tomuto krátkemu rozhovoru došlo tesne po tom, keď Pán Ježiš odpovedal saducejom, ktorí neverili vo zmŕtvychvstanie a preto si chceli uľahovať z Ježiša. Totiž predostreli mu vymyslený príbeh o žene, ktorá ovdovela sedemkrát, s otázkou, ktorého ženou pri zmŕtvychvstani bude, ak bola ženou všetkých. Farizeji a zákonníci, ktorí v zmŕtvychvstanie verili, museli uznať, že Ježiš ich svojou odpoveďou odzbrojil. Preto je zarážajúce, že namiesto toho, aby sa k Nemu teraz priblížili, aby odbúrali tie prekážky, ktoré medzi nimi a Ním boli, začnú Ho skúšať oni. Umlčal saducejom, ale teraz je skúšaný od farizeja: „Učiteľ, ktoré je najväčšie prikázanie v Zákone?“

Najväčšie prikázanie? Znie to pôsobivo, ale aký veľký nezmysel! Hospodin nikdy nehovoril o veľkých či malých prikázaniach, ako tiež ani o veľkých či malých hriechoch. To je len ľudský prístup, ktorým človek rád zľahčuje Jeho požiadavky na nás. V prípade tohto zákonníka to mala byť pasca na Ježiša. Išlo mu zrejme o to, aby Ježiša prichytil, že niečo povedal nesprávne, a bude Ho možné obviňovať z znevažovania zákona.

Pýtať sa je potrebné a užitočné, kladenie otázok je vždy na mieste, ak otázky pochádzajú z neznalosti, neistoty alebo túžby vedieť viac či lepšie a tak sa zorientovať v živote. Sú však otázky, ktoré by nemali odznieť, pretože pochádzajú zo skazeného srdca a je za nimi zlý úmysel. Taká bola aj táto otázka, ktorou sa farizej-zákonník pridala k nepriateľským saducejom proti Ježišovi.

Je obdivuhodná trepezivosť Pána Ježiša. Hneď by mohol odmietnuť túto špekuláciu, avšak ani teraz tak neurobí. Pristupuje k položenej otázke s plnou vážnosťou a dáva na ňu jednoznačnú odpoveď. Najväčšie prikázanie v Zákone? Všetkým celým Zákon platí! Zhrnutie Zákona, tzv. dvojpríkázanie lásky hovorí o všetkom: preto Ježiš odpovedá: „Milovať budeš Pána, svojho Boha, celým svojím srdcom a celou svojou dušou a celou svojou myslou. To je veľké a prvé prikázanie. Druhé je mu podobné: Milovať budeš svojho bližneho ako seba samého. Na týchto dvoch prikázaniach spočíva celý Zákon i Proroci.“

Niž nového pod Slnkom. Avšak rozsah požiadavky Božieho zákona na človeka je veľký: zahŕňa celý jeho život, jeho vzťahy, kontakty, správanie sa – voči Nemu aj voči človeku. A nehovorí ani o tom, že toto smieš, musíš, toto zas nesmieš, nemusíš – ale hovorí o láske, ku ktorej Boh svojich splnomocňuje. Ako vieme, ani v starozákonnom znení to nie je formulované v rozkazovacom spôsobe ale v oznamovacom. Boh je láska a Pán Ježiš zdôrazňuje potrebu lásky, lebo lásku nie je

možné ničím nahradiť. Milovať Boha a milovať človeka tak úzko spolu súvisí, že sa neprejavuje jedno bez druhého: Len kto miluje Boha, vie milovať blížneho – lebo čerpa z Jeho lásky. A len ten miluje blížneho, kto spoznal, prežil a prijal Jeho lásku.

Láska sa týka celého človeka, preto aj milovať Boha sa nedá polovičato alebo sčasti. (Predsa to niekedy skúsime...). Ako aj milovať človeka (napr. blízkeho, ako manžela, dieťa, rodiča) nie je možné občasne, niekedy, za nejakých okolností a pod. Buď, alebo. So všetkým a napriek všetkému. A toho sami od seba nie sme schopní. Veď ten druhý, aj keď je nami milovaný, koľkokrát nám krivdí... a pod., na čo reagujeme najrôznejšie. Ale – uvedomme si, že my ani Boha, ktorý nás miluje neustále a naplno, ktorý svoju lásku potvrdil na golgotskom kríži, teda my ani Boha nedokážeme naplno milovať: „*celým svojím srdcom a celou svojou dušou a celou svojou myslou*“.

Farizej - zákonník musel počuť zhrnutie zákona do tohto dvojpríkázania lásky tak, že sám to dobre vedel. Ale len ako učivo, ktoré si osvojil. Ježiš chce viesť ďalej človeka, i keď asi to nebude tento, ktorý ho pokúša. On chce, aby zákon, ako Božie slovo, dané ako riadenie a vedenie pre náš život, bol realizovaný v praxi. To sa plne prejaví pri vysvetlení podobenstva o milosrdnom Samaritánovi (Lk 10,25-37) – „*chod' a rob podobne*“.

Bratia a Sestry, nezabudnime, že práve toto dvojpríkázanie lásky nás usvedčuje z viny, usvedčuje nás, že sme bytostne hriešni a skazení, ktorí si zaslúžime trest a smrť. Preto musel prísť Pán Ježiš, aby nás z tohto zatratenia vykúpil a vyslobodil. Toto príkázanie nás nemá viesť k tomu, aby sme sa zo všetkej sily snažili zodpovedať Božím požiadavkám - a získali tak plnením zákona spasenie. Nie, toto príkázanie nám naopak dáva vidieť svoju stratenosť, bezmocnosť a to, že nie zo skutkov zákona, ale jedine z Božej milosti sa nám dostane prijatie do Jeho kráľovstva. Pre Ježiša Krista, ktorý takouto plnou láskou miloval svojho Otca a bol Mu poslušný, zároveň takouto láskou miloval nás a obetoval sa za nás.

Prvým krokom k tomu je uznať a vyznať, že nedokážem plniť Boží zákon. Druhým krokom: uzrieť Ježiša Krista, ktorý ma tak miloval, že prišiel, aby ma nenechal v zatratení. Zaplatil za mňa svojou krvou, svojím životom. To je najväčšia láska, keď niekto položí život za svojich priateľov. Tretí krok: s kajúcim srdcom a pokornou vďakou prijať toto ponúknuté priateľstvo – dovoliť, aby Jeho láska obnovila môj život, viedla, naplňovala a učinila ma schopným/schopnou z tejto lásky žiť a reprezentovať Ho vo svete. Ako prejav vďaky za spasenie. V tom spočíva skutočná cesta spásy pre nás. **Amen.**